

Nr 65

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 9 oktober 1959 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 164, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I anslutning till de förslag om en allmän varuskatt m. m. som framlagts i propositionerna nr 162 och 163 föreslås en sänkning av den statliga inkomstskatten för små och medelstora inkomster. Skattebortfallet beräknas till 225 milj. kronor per år.

Det lägre skatteuttaget skall enligt förslaget gälla redan vid källskatteuppbörden år 1960.

Det ovannämnda *författningsförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Häri genom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.¹

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter ortsavdrag med belopp som beräknats enligt 8 § 1 mom. andra stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

¹ Senaste lydelse av 10 § 1 mom. se 1956: 243.

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

8 000	men icke	10 000 kr:	800 kr för	8 000 kr och	15 % av återstoden;
10 000	»	12 000	»: 1 100	»	20 % »
12 000	»	16 000	»: 1 500	»	27 % »
16 000	»	20 000	»: 2 580	»	32 % »
20 000	»	30 000	»: 3 860	»	38 % »
30 000	»	40 000	»: 7 660	»	43 % »
40 000	»	60 000	»: 11 960	»	48 % »
60 000	»	100 000	»: 21 560	»	54 % »
100 000	»	150 000	»: 43 160	»	59 % »
150 000	kr		: 72 660	»	65 % »

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

4 000	men icke	6 000 kr:	400 kr för	4 000 kr och	15 % av återstoden;
6 000	»	8 000	»: 700	»	21 % »
8 000	»	10 000	»: 1 120	»	25 % »
10 000	»	12 000	»: 1 620	»	29 % »
12 000	»	16 000	»: 2 200	»	33 % »
16 000	»	20 000	»: 3 520	»	37 % »
20 000	»	30 000	»: 5 000	»	41 % »
30 000	»	40 000	»: 9 100	»	45 % »
40 000	»	60 000	»: 13 600	»	49 % »
60 000	»	100 000	»: 23 400	»	54 % »
100 000	»	150 000	»: 45 000	»	59 % »
150 000	kr		: 74 500	»	65 % »

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1960 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1960 eller tidigare år. Vid beräkning av preliminär A-skatt för år 1960 skola de i denna förordning intagna bestämmelserna lända till efterrättelse från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 534 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 647 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 164 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt»;

II) de likalydande motionerna I: 594 av herr *Aastrup m. fl.* och II: 708 av

herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 164 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt»;

III) de likalydande motionerna I: 595 av herr *Torsten Andersson m. fl.* och II: 709 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte

1) avslå propositionen nr 164,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allmän översyn av olika skatteformers ekonomiska, sociala och administrativa konsekvenser med avseende på såväl den statliga som den kommunala beskattningen i enlighet med vad i motionerna anförts;

IV) motionen I: 520 av herr *Aman*, vari hemställt, »att riksdagen vid behandling av proposition nr 164 måtte besluta att skatteskalen i den statliga inkomstskatten från och med den 1 januari 1960 utformas så, att någon höjning av skattesatsen ej inträder — i förhållande till nuvarande nivå — i något inkomstskikt, vare sig för makar eller för ensamstående»; ävensom

V) motionen II: 704 av fru *Kristensson m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen, därest den antager en förordning om allmän varuskatt, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 164 måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för senare hälften av budgetåret 1959/60 med 94 procent av grundbeloppet».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 520, II: 647, II: 704, II: 708 och II: 709.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Gällande bestämmelser, s. 4—6.

Departementschefen, s. 6—9.

Av innehållet i de *förevarande motionerna* må här återges följande.

Till stöd för avslagsyrkandena i motionerna I: 534 och II: 647 samt I: 594 och II: 708 hänvisar motionärerna till vad som anförts i motionerna II: 639 resp. II: 651, vilka av utskottet behandlats i betänkande nr 60.

I motionerna I: 595 och II: 709 anföres följande. Den statsfiansiella situationen och regeringsförslaget om en allmän varuskatt har ytterligare aktualiserat behovet av en allmän översyn av skattesystemet. Det torde inte kunna bestridas, att nuvarande höga marginalbeskattning inverkar menligt på arbetsvilja, deklarationsmoral och sparande. De justeringar av

skatteskalorna, som föreslås i den föreliggande propositionen, skulle i vissa lägen medföra höjning av marginalskatten. Avvägningen mellan direkt och indirekt beskattning och utformningen av beskattningsformerna måste enligt motionärernas mening göras på sådant sätt, att incitamenten till arbete och sparande blir så goda som möjligt. En allmän översyn av vår skattepolitik framstår i detta läge som angelägen och bör snarast verkställas. En dylik utredning bör i första hand ta sikte på en allmän och objektiv bedömning av olika skattetyperns ekonomiska, konjunkturpolitiska, sociala och administrativa konsekvenser och ingående pröva hur skattesystemet bör vara utformat för att på bästa sätt fylla sin funktion i vårt lands ekonomi. Härvid bör även till ingående granskning upptagas frågan om en bättre balans mellan den statliga och kommunala beskattningen.

Motionären i motionen I:520 anför i huvudsak följande. En välgående anmärkning mot den nuvarande statliga inkomstskattens utformning är, att marginalskatten redan i normala inkomstlägen uppnått en nivå, som medför att beskattningen verkar dämpande på intresset att genom extra arbetsprestation eller ansträngning söka öka arbetsinkomsten. Från bl. a. den synpunkten kan skäl anföras för en nyinriktning av skatteavvägningen mot ökad indirekt beskattning, vilket sker genom införande av en allmän varus katt. Härigenom undviker man att förstärka nuvarande motsättningar i skatteförhållandena för olika inkomsttagarkategorier. Förslaget i proposition nr 164 uppvisar emellertid vissa detaljer, som är synnerligen olyckliga ur såväl sakliga som psykologiska bedömningsgrunder. I inkomstskikten för makar ca 23 500—39 500 kr. och ensamstående 14 500—16 000 kr. föreslås en höjd skattesats (marginalskatt). Någon ökning av skatteuttaget sker ej totalt sett i ovannämnda inkomstlägen, men marginalskatten ökas. För varje ökning av inkomsten med 100 kr. skulle ytterligare en krona gå till direkt skatt i inkomstlägen där stora tjänstemannagrupper befinner sig. Ett framhållande av att marginalskattehöjningen är obetydlig — en procentenhet — utgör därvid inget bärande argument, då en marginalskattesänkning måste anses som en angelägen förändring i skatteskalen. Målsättningen bör vara att marginalskatten inte ökar i något inkomstskikt. Den ökning i intäktsbortfallet som härigenom skulle uppstå bör inte förhindra en rimlig utformning av skatteskalen.

I motionen II:704 framhålles, att redan den nuvarande skatteskalans progressivitet måste anses alltför stark och marginalskattesatserna alltför höga med hänsyn till verkan på inkomstökningar som uppnås på grund av t. ex. studier och utbildning, befördran och extraarbete. Det bör i detta sammanhang också påpekas, att den största ökningen under efterkrigstiden i fråga om den reella skattebelastningen av direkt stats- och kommunalskatt icke drabbat vare sig de lägsta eller de allra högsta inkomsttagarna utan inkomsttagare med beskattningsbara inkomster mellan 15 000 och 35 000 kr. Detta har hos löntagargrupperna med lägre utbildning skapat ett berättigat missnöje med samhällets inställning till dessa grupper. Det är därför olyck-

ligt, att de angivna inkomstskikten i stort sett ställs utanför den i propositionen föreslagna sänkningen av den direkta statsskatten. Landets tjänstemannaorganisationer har också i ett gemensamt uttalande tagit bestämt avstånd från den föreslagna progressivitetsskärpningen. En sänkning av den direkta statsskatten bör ske på så sätt, att progressivitet och marginalskatter ej ökas. Detta kan ske genom att i stället för den föreslagna omarbetningen av skatteskalorna sänka uttagningsprocenten. För ungefärligen det belopp som i propositionen angivits stå till förfogande för sänkning av den direkta skatten kan uttagningsprocenten sänkas med sex enheter. Motionärerna förordar därför en sådan sänkning av uttagningsprocenten.

Genom beslut vid innevarande års vårriksdag fastställdes uttagningsprocenten till 100 för första hälften av kalenderåret 1960. Jämlikt 12 § förordningen om statlig inkomstskatt skall samma procenttal tillämpas för senare hälften av kalenderåret 1960. Genom de nu framlagda propositionerna om förändringar i beskattningssystemet har emellertid grunden undanryckts för detta riksdagens tidigare beslut. Lika väl som en omarbetning av skatteskalorna gällande för kalenderåret 1960 nu kan vidtagas, kan uttagningsprocenten förändras. Härvid torde beträffande källskattetabellerna i princip samma förfarande kunna tillämpas som föreslagits i propositionen.

Utskottet

Förslaget i proposition nr 164 om viss lindring i inkomstbeskattningen för fysiska personer har motiverats såsom en åtgärd i syfte att mildra de verkningar i ekonomiskt hänseende, som införandet av en allmän varuskatt skulle få för skattskyldiga med små och medelstora inkomster. Som framgår av utskottets betänkande nr 60 har utskottet för sin del avstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om införande av en allmän varuskatt. I konsekvens härmed avstyrker utskottet bifall till förslaget om en ändring av skatteskalorna liksom motionen I: 520 om viss ändring i propositionsförslaget.

Med sitt ställningstagande i frågan om den allmänna varuskatten saknar utskottet anledning att närmare gå in på yrkandet i motionen II: 704, som förutsätter att en sådan skatt införes.

I anledning av yrkandet i motionerna I: 595 och II: 709 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en allmän översyn av olika skatteformers ekonomiska, sociala och administrativa konsekvenser med avseende på såväl den statliga som den kommunala beskattningen vill utskottet erinra om att utskottet i betänkande nr 60 tillstyrkt förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om uppläggning av budgetpolitiken enligt i motionerna I: 540 och II: 651 angivna riktlinjer i syfte att nå balans i budgeten 1960/61 och därefter möjliggöra lättnader i inkomstbeskattningen. Därvid torde de frågor, som motionärerna önskar belysta, komma att behandlas. Utskottet anser sig med hänsyn härtill icke böra förorda ytterligare skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 534 och II: 647, I: 594 och II: 708 samt I: 595 och II: 709, avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 164 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

B) att följande motioner, nämligen

- 1) motionerna I: 534 och II: 647,
- 2) motionerna I: 594 och II: 708,
- 3) motionerna I: 595 och II: 709,
- 4) motionen I: 520 samt
- 5) motionen II: 704

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 19 november 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Möller och Mattsson; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Sundström, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Vigelsbo, Kärrlander, Magnusson i Borås och Gustafson i Göteborg.

Reservationer

I) av herrar *Ericsson* i Kinna, *Eriksson*, *Snygg*, *Jansson*, fröken *Ranmark*, herrar *Möller*, *Sundström*, *Brandt* i Aspabruk, *Allard* och *Kärrlander*, vilka

a) ansett att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Förslaget i proposition nr 164 om sänkning av den statliga inkomstskatten för små och medelstora inkomster har tillkommit i syfte att motverka den merbelastning för de större löntagargrupperna och med dem jämställda som skulle följa med den föreslagna skärpta indirekta beskattningen. Utskottet finner för sin del lämpligt att vid sidan av andra kompensationsåtgärder en sådan skattesänkning genomföres. Som departementschefen fram-

hållit bör reduktionen av den statliga inkomstskatten inriktas så, att skattebördan lättas för de breda lagren, där den ekonomiska bärkraften är begränsad. Man bör således enligt utskottets mening inte genomföra en proportionellt lika stor skattesänkning i alla inkomstskikt, vilket skulle bli följden enligt yrkandet i motionen II:704. Beträffande större inkomster bör skatten bli oförändrad, detta så mycket mer som statsfinansiellt utrymme för en allmän sänkning av inkomstskatten inte föreligger. Visserligen förutsätter detta — såsom påpekats i motionen I: 520 — att marginalskatteprocenten i vissa inkomstskikt höjes med en enhet. Motionären anser detta olämpligt ur flera synpunkter och yrkar därför att någon höjning av skattesatsen inte skall inträda i något inkomstskikt. Ett tillgodoseende av detta önskemål skulle emellertid få den följden att den största skattelindringen — 140 kronor för gifta och 100 kronor för ensamstående — som enligt propositionen inträffar vid beskattningsbara inkomster å 10 000—16 000 kronor resp. 6 000—10 000 kronor skulle komma att gälla även i alla högre inkomstlagen. Därmed skulle man gå utöver det syfte som man velat nå med propositionsförslaget, nämligen att lätta bördan för de breda lagren. Utskottet som funnit den i propositionen föreslagna inkomstskattesänkningen väl avvägd får under hänvisning till det anförda tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

I anledning av yrkandet i motionerna I: 595 och II: 709 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en allmän översyn av olika skatteformers ekonomiska, sociala och administrativa konsekvenser med avseende på såväl den statliga som den kommunala beskattningen vill utskottet erinra om följande. Under 1950-talet har flera utredningar vidtagits rörande den allmänna utformningen av den direkta beskattningen. I samband därmed har sådana frågor, som motionärerna önskar belysta, tämligen ingående behandlats. För närvarande pågår översyn av vissa viktiga kommunala beskattningsfrågor, nämligen frågan om slopande av fastighetsbeskattningen och om den kommunala skatteutjämningen. Det är knappast troligt att en ny utredning skulle kunna tillföra diskussionen om hithörande ting något väsentligt nytt material. Utskottet anser sig därför icke böra förorda en skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

b) ansett att utskottet under punkten A) bort hemställa,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 164 samt med avslag å motionerna I: 534 och II: 647, I: 594 och II: 708 samt I: 595 och II: 709, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

II) av herrar *Hagberg*, *Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka ansett att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

De i proposition nr 164 föreslagna ändringarna i skatteskalorna vid inkomstbeskattningen för fysiska personer innebär för de lägre progressions-

skikten sänkta skattesatser och för de närmast därovan liggande någon ökning av skattesatserna, så att för skattskyldiga med inkomst överstigande vissa belopp någon total ändring icke inträder. Förslaget har motiverats såsom en åtgärd i syfte att mildra omsättningsskattens prisstegrande verkningar främst för skattskyldiga med små inkomster.

Som framgår av utskottets betänkande nr 60 har utskottet för sin del avstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om införande av en allmän varuskatt. I konsekvens härmed avstyrker utskottet bifall till förslaget i proposition nr 164.

Med sitt ställningstagande i fråga om den allmänna varuskatten saknar utskottet närmare anledning att gå in på yrkandena i motionen I: 520 och motionen II: 704.

Yrkandet i motionerna I: 595 och II: 709 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en allmän översyn av olika skatteformers ekonomiska, sociala och administrativa konsekvenser med avseende på såväl den statliga som den kommunala beskattningen anser sig utskottet i detta sammanhang icke böra tillstyrka, enär enligt vad utskottet inhämtat Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan.